

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo ir nustatantį XI priedo turinį

COM(2006) 7 final — 2006/0008 (COD)

(2007/C 161/18)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. vasario 10 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo pateikti reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo ir nustatantį XI priedo turinį.

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už darbo šiuo klausimu organizavimą, 2007 m. vasario 22 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Wolfgang Greif.

434 plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. kovo 14–15 d. (kovo 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 163 nariams balsavus už, ir 5 susilaikius.

1. Santrauka

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas įsitikinęs, kad tikslinga kuo greičiau pradėti taikyti naująjį reglamentą dėl valstybių narių socialinės apsaugos sistemų koordinavimo, tai kartu apimtų spartų įgyvendinimo reglamento įsigaliojimą ir susitarimą dėl aptariamo reglamento, nustatančio Reglamentą Nr. 883/2004 XI priedo turinį.

1.2 EESRK supranta, kad neribotai taikant faktų sulyginimo principą, kuris neleidžia nacionalinių įstatymų leidėjams kaip nors apsiriboti vien savo šalies faktų sulyginimo principu socialinės apsaugos srityje, turėtų didžiulį poveikį socialinės apsaugos sistemoms.

1.3 EESRK mano, kad, siekiant išvengti nacionalinių teisės aktų ir Reglamentą Nr. 883/2004 redakcijos priešpriešos, XI priede reikia padaryti tam tikrus įrašus dėl ypatingų faktų valstybėse narėse. Tačiau kartu Komitetas ragina užkirsti kelią neribotam įrašų daugėjimui ir kiek galima apriboti įrašų skaičių atsižvelgiant į tai, ar specifiniai įrašai iš tiesų yra būtini koordinavimo nuostatų veikimui konkrečioje valstybėje narėje ir ar jie atitinka proporcingumo principą.

1.4 EESRK ypač svarbu neleisti, kad koordinavimo praktikoje XI priedo įrašai nulemtų piliečiams nepalankius pokyčius.

1.5 EESRK nuomone, dėl padarytų įrašų didesnių problemų nekyla nei apdraustiesiems, persikeliantiems iš vienos Bendrijos šalies į kitą, nei įmonėms, nei socialinio draudimo įstaigoms. Įrašai neturi menkinti koordinavimo privalumų, kurie skirti naudoti gavėjams.

1.6 EESRK pastebi sėkmingas visų suinteresuotų subjektų pastangas siekti paprastinamo, todėl XI priede yra gerokai mažiau įrašų, nei analogiškame dabartinio koordinavimo Reglamentą Nr. 1408/71 VI priede.

1.7 Todėl EESRK, siekdamas, kad kuo greičiau būtų pradėtas taikyti praktikoje pagrindinis reglamentas, ragina valstybes nares jau dabar aprūpinti nacionalines socialinės apsaugos įstaigas būtinais žmogiškaisiais ir techniniais ištekliais, kad būtų galima kuo greičiau atlikti reikiamus pakeitimus.

2. Įžanga ir pasiūlymo priimti reglamentą aplinkybės

2.1 Bendrijos nuostatas dėl valstybių narių socialinės apsaugos sistemų koordinavimo šiuo metu reglamentuoja Reglamentas Nr. 1408/71 (EEB) (pagrindinis reglamentas) ir jo įgyvendinimo Reglamentas Nr. 574/72 (EEB), kurie buvo priimti ir įsigaliojo daugiau nei prieš 30 metų ir ne kartą buvo keičiami ir atnaujinami.

2.1.1 Šių reglamentų paskirtis — nustatyti būtinas priemones, kad asmenys, kuriems taikomas reglamentas ir kurie keliauja į kitą valstybę narę, laikinai joje būna arba gyvena, neprarastų savo teisių į socialinę apsaugą. Iš vienos valstybės narės į kitą vykstantys apdraustieji neturėtų dėl savo judumo patirti žalos ir jų negalima vertinti blogiau nei tų apdraustųjų, kurie nesinaudos laisvo asmenų judėjimo teise. Siekiant užtikrinti, kad teisės būtų išsaugotos, šiuose reglamentuose numatyti koordinavimo praktikos principai bei įvairūs teisių užtikrinimo būdai, atitinkantys specifinius skirtingų socialinės apsaugos sričių reikalavimus.

2.2 Reglamentą Nr. 1408/71 turi pakeisti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004, kuris buvo priimtas 2004 m. balandžio 29 d.

2.2.1 Pagal naujojo Reglamentą Nr. 883/2004 89 straipsnį, jo įgyvendinimas bus reglamentuojamas kitu reglamentu, kuris pakeis šiuo metu galiojantį įgyvendinimo Reglamentą Nr. 574/72. 2006 m. sausio 31 d. pateiktas įgyvendinimo reglamento projektas ⁽¹⁾ šiuo metu svarstomas Europos Parlamente ir Taryboje, EESRK taip pat pateikė savo nuomonę šia tema ⁽²⁾.

⁽¹⁾ OL C 318, 2006 12 23.

⁽²⁾ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, nustatantį Reglamentą (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką — 2006/0006 (COD), pranešėjas Greif, OL C 324, 2006 12 30.

2.2.2 Tik įsigaliojus šiam įgyvendinimo reglamentui, bus galima taikyti Reglamentą Nr.883/2004, ir visi jo naudotojai galės naudotis daugeliu jame priimtų socialinio draudimo sistemų koordinavimo srities paprastinimų, paaiškinimų ir patobulinimų. Iki to laiko be apribojimų galioja Reglamentas Nr. 1408/71 ir jo įgyvendinimo Reglamentas Nr. 574/72.

2.3 Reglamento Nr. 883/2004 konstatuojamosios dalies 41 punkte teigiama, kad „būtina numatyti specialias nuostatas, atitinkančias nacionalinių teisės aktų specifiką, siekiant palengvinti koordinavimo taisyklių taikymą“. Specialios valstybių narių teisės aktų taikymo nuostatos yra aptariamose Reglamento Nr. 883/2004 XI priede, kuris nagrinėjamas šioje nuomonėje.

2.3.1 Taigi pagrindiniame Reglamente Nr. 883/2004 nustatomos svarbiausios koordinavimo taisyklės. Įgyvendinimo reglamentas yra savotiška pagrindinio reglamento „naudojimo instrukcija“, jame reguliuojami administracinio pobūdžio klausimai. O Reglamento Nr. 883/2004 XI priede pateiktos specifinės nuostatos, pritaikytos atskirų valstybių narių teisės sistemoms, leidžiančios užtikrinti sklandų naujųjų koordinavimo taisyklių taikymą.

2.3.2 XI priedo tikslas — užkirsti kelią skirtumams, galintiems atsirasti tarp valstybių narių socialinės apsaugos sistemų ir koordinavimo nuostatų. Tam tikros nacionalinės teisės nuostatos turi būti grindžiamos XI priedo įrašais kad būtų išvengta koordinavimo proceso prieštaravimų. Taigi Reglamento Nr. 883/2004 XI priedu siekiama tinkamos nacionalinių ir Bendrijos teisės nuostatų sąveikos įgyvendinant praktikoje valstybių narių socialinės apsaugos sistemų koordinavimą.

2.4 XI priede kiekvienai valstybei narei bus skirtas atskiras skyrius. Kiekvienos valstybės narės įrašų apimtis labai skirsis, ji priklausys nuo nacionalinės teisės sistemos.

2.5 2004 m. priimto naujo koordinavimo Reglamento Nr. 883/2004 XI priedas iš pradžių buvo paliktas visiškai tuščias. Tuomet buvo susitarta, kad jo turinys bus nustatytas kitame reglamente. Dabar jau pateiktas šio reglamento projektas ⁽³⁾.

2.5.1 XI priedas susijęs ne tik su Reglamentu Nr. 883/2004, bet ir su jo įgyvendinimo reglamentu. Šių trijų dokumentų negalima vertinti atskirai. Todėl Tarybos socialinių reikalų darbo grupė XI priedo turinį nagrinės kartu su susijusio įgyvendinimo reglamento projekto turiniu. Todėl abu 2006 m. sausį Komisijos

pateikti reglamentų projektai bus svarstomi Taryboje vienu metu.

2.5.2 Iki įsigaliojant įgyvendinimo reglamentui, Europos Parlamentas ir Taryba turi nustatyti XI priedo turinį. Todėl XI priedo užbaigimas yra dar viena sąlyga, kuri būtina, kad socialinės apsaugos srityje būtų taikomos naujos koordinavimo taisyklės. Šio reglamento teisinis pagrindas yra Sutarties 42 ir 308 straipsniai. Todėl reglamentui įsigaliojti būtina, kad Taryboje jam pritartų vienbalsiai laikantis Europos Parlamente taikomos bendro sprendimo procedūros.

2.6 2006 m. sausio 24 d. Komisija pateikė pasiūlymą, keičiantį tam tikrus Reglamento Nr. 883/2004 punktus ir nustatantį XI priedo turinį. Šis pasiūlymas parengtas po konsultacijų su valstybėmis narėmis. Reglamento Nr. 883/2004, kurio vis dar negalima taikyti, atskirų punktų pakeitimai grindžiami tuo, kad tam tikri dalykai, kuriuos valstybės narės reikalavo įtraukti kaip XI priedo įrašus, buvo įvardyti kaip horizontalūs klausimai, kuriuos privalu reglamentuoti visų valstybių narių atžvilgiu. Įtraukus juos į pagrindinį reglamentą, visiškai nebūtina daugelio valstybių narių pateiktų panašių įrašų daryti XI priede.

3. Bendrosios ir specialiosios EESRK pastabos

3.1 Kelete savo nuomonių EESRK yra pritaręs naujosioms valstybių narių socialinio draudimo sistemų koordinavimo taisyklėms kaip svarbiam žingsniui, gerinančiam laisvo asmenų judėjimo Bendrijoje sąlygas, ypač pritarė taikymo srities išplėtimui dalykiniu ir asmenų aspektu, paprastinimui palyginti su šiuo metu galiojančiomis nuostatomis, taip pat visoms priemonėms, gerinančioms socialinio draudimo įstaigų bendradarbiavimą.

3.1.1 EESRK mano, kad rekomenduotina kuo greičiau pradėti taikyti naująjį koordinavimo reglamentą socialinės apsaugos srityje, tai kartu apimtų spartų įgyvendinimo reglamento projekto įsigaliojimą, taip pat minėto XI priedo turinio derinimą. EESRK esant šioms aplinkybėms kviečia visus suinteresuotus subjektus kaip galima greičiau apsvarstyti pateiktą įgyvendinimo reglamento projektą, taip pat aptariamą reglamentą, kuris apibrėžia XI priedo turinį ⁽⁴⁾.

3.1.2 Be to, EESRK savo nuomonėje dėl šio įgyvendinimo reglamento pabrėžė, kad laikotarpis, numatytas nuo galutinio įgyvendinimo reglamento priėmimo iki jo įsigaliojimo, jokiu būdu negali viršyti Komisijos projekte numatyto šešių mėnesių laikotarpio ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Neseniai EESRK to reikalavo nuomonėje dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir savarankiškai dirbantiems asmenims (pranešėjas Rodríguez Garçá-Caro), OL C 24, 2006 1 31 ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonėje dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, nustatantį Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką COM(2006) 16 final — 2006/0006 (COD), CESE 1371/2006, pranešėjas Wolfgang Greif.

⁽⁵⁾ OL C 324, 2006 12 30, pranešėjas Wolfgang Greif, žr. 4.4.1 punktą.

⁽³⁾ COM(2006) 7 final

3.2 XI priede valstybės narės gali pasiūlyti daryti įrašus, leidžiančius išlaikyti kai kurias nacionalines nuostatas, kurias jos laiko labai opiomis. Tai yra būtina visų pirma dėl plataus faktų sulyginimo principo taikymo Reglamente Nr. 883/2004, kuriame visi faktai ir įvykiai, susiję su socialinio draudimo srities teisinėmis pasekmėmis, kitoje valstybėje narėje turi būti vertinami taip, tarytum jie būtų atsiradę savo valstybės teritorijoje. ⁽⁶⁾

3.2.1 Vienodo požiūrio principo taikymas reiškia, kad, pvz., gaunant pensiją iš kitos valstybės narės socialinės apsaugos įstaigos, teisinės pasekmės bus tokios pačios, kaip ir gaunant savo šalies pensiją. Kita vertus, jei nelaimingas atsitikimas įvyksta savo šalyje ir po to įgyjama teisė gauti invalidumo pensiją, tai ji taip pat turi būti garantuota įvykus nelaimingam atsitikimui kitoje valstybėje narėje.

3.2.2 Praeityje Europos Teisingumo Teismas beveik visada priimdavo sprendimą, palankų pakankamai plačiam faktų sulyginimo principo taikymui siekiant užtikrinti migruojančių darbuotojų apsaugą. Šiuo metu taikomame Reglamente Nr. 1408/71 nėra bendro faktų sulyginimo, tik atskiros taisyklės, reglamentuojančios tam tikrus specifinius atvejus. Dėl pavienių atvejų, kurių nereglementavo atskiros taisyklės, dažnai buvo kreipiamasi į Teisingumo Teismą. Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas pripažino neleistinu, kad našlaičio pensijos gavimo laikas pratęsiamas tik atliekant karinę tarnybą šalyje ⁽⁷⁾ arba apskaičiuojant senatvės pensiją invalidumo laikotarpiui įskaičiuojami tik tada, jei darbinumą praradusiam asmeniui buvo taikomi tos valstybės narės teisės aktai ⁽⁸⁾.

3.2.3 EESRK supranta, kad neriboto šio faktų sulyginimo principo taikymo, kuris atimtų bet kokią galimybę nacionaliniam įstatymų leidėjui apsiriboti vien savo šalies faktais socialinės apsaugos srityje, įtaka socialinės apsaugos sistemoms būtų didžiulė. Be to, Reglamento Nr. 883/2004 konstatuojamosios dalies 9–12 punktai rodo, kad reikia nustatyti faktų sulyginimo ribas. Taip pat reikia užtikrinti, kad „porcingumo atžvilgiu būtina imtis reikiamų priemonių garantuoti, kad taikant faktų arba įvykių sulyginimo principą, nebūtų gaunami objektyviai nepagrįsti rezultatai arba kad nesutaptų už tą patį laikotarpį mokamos tos pačios rūšies išmokos“ (12 konstatuojamosios dalies punktas). O 11 konstatuojamosios dalies punkte numatyta, kad valstybėje narėje atsiradusių faktų arba įvykių sulyginimo atžvilgiu kita valstybė negali būti kompetentinga, ir negali būti pradėti taikyti jos įstatymai.

3.2.4 Siekiant užkirsti kelią nepageidaujamiems faktų sulyginimo padariniams, buvo priimtos horizontalios daugeliui valstybių narių taikytinos išimties taisyklės, kurios įtrauktos į

⁽⁶⁾ Žr. Reglamento Nr. 883/2004 5 straipsnį.

„Vienodas požiūris į išmokas, pajamas, faktus ir įvykius“

Jei šiame reglamente nenumatyta kitaip, atsižvelgiant į specialias įgyvendinimo nuostatas, galioja šios nuostatos:

a) „Tais atvejais, kai remiantis atsakingos valstybės narės teisės nuostatomis, socialinės apsaugos išmokų ar kitokių pajamų gavimas turi tam tikrų teisinių pasekmių, tai atitinkamos tų teisės aktų nuostatos taip pat turi būti taikomos gaunant pagal kitos valstybės narės teisės nuostatas suteiktas lygiavertes išmokas arba kitoje valstybėje narėje gautas pajamas“.

b) „Tais atvejais, kai pagal atsakingos valstybės narės teisės aktus tam tikros aplinkybės arba įvykiai turi teisinių pasekmių, tai ši valstybė narė vertina šias aplinkybes ir įvykius, atsiradusius kitoje valstybėje narėje taip, tarsi jie būtų įvykę jos teritorijoje.“

⁽⁷⁾ Byla C-131/96, Mora Romero, rink. 1997, I-3676.

⁽⁸⁾ Byla C-45/92 ir C-46/92, Lepore ir Scamuffa, rink. 1995, I-6497.

pagrindinį Reglamentą Nr. 883/2004. Ypač nepageidautinų padarinių, susijusių su vienos valstybės narės sistema, galima išvengti XI priede padarius įrašą.

3.3 XI priedo turinys paremtas valstybių narių įnašais. Yra atskirų nuostatų dėl specifinių faktų, kurių valstybės narės negali nacionaliniu lygmeniu priimti arba išsaugoti, kad esant tam tikroms aplinkybėms jos neprieštarautų Reglamente Nr. 883/2004 turiniui. Todėl XI priedu siekiama užtikrinti tokių tam tikrų reglamento punktų taikymą valstybėms narėms, kad jį būtų galima sklandžiai taikyti atskirose valstybėse narėse.

3.3.1 Todėl, atsižvelgiant į daugybę su tuo susijusių įrašų, XI priedas yra opi dalis, turint galvoje Reglamento Nr. 883/2004 išgaliojimą. Komitetas pripažįsta, kad kai kurie įrašai yra būtini, tačiau kartu ragina užkirsti kelią neribotam įrašų daugėjimui ir kiek galima apriboti įrašų skaičių atsižvelgiant į tai, ar specifiniai įrašai iš tiesų yra būtini koordinavimo taisyklių taikymui konkrečioje valstybėje narėje ir ar jie atitinka proporcingumo principą. EESRK ypač svarbu neleisti, kad koordinavimo praktikoje XI priedo įrašai nulemtų piliečiams nepalankias permainas.

3.3.2 EESRK supranta, kokie sudėtingi yra klausimai, kuriuos reikia išsiaiškinti, vis dėlto ragina, kad dėl teisėtų interesų nebūtų vėluojama taikyti naujas koordinavimo taisykles, ypač atsižvelgiant į tą aplinkybę, kad Taryba sprendimą turi priimti vienbalsiai ir laikantis Europos Parlamente taikomos bendro sprendimo procedūros.

3.4 Vykstant konsultacijoms dėl Reglamento Nr. 883/2004, kiekvienos valstybės narės buvo paprašyta pateikti pasiūlymus, užtikrinančius sklandų atskirų teisės aktų taikymą. Valstybės narės pateikė apie 150 pasiūlymų dėl įrašų darymo XI priede. Komisijos tarnybos tuos pasiūlymus įvertino ir aptarė juos su atitinkamų valstybių narių pareigūnais. Galiausiai buvo priimta apie 50 pasiūlymų, kurie bus įtraukti į priedą. Taigi susitarta dėl šiuo metu aptariamo Komisijos pasiūlymo turinio. Galutinį įrašų darymo XI priede vertinimą šiuo metu atlieka Tarybos socialinių klausimų darbo grupė, tuo pat metu nagrinėjami susiję įgyvendinimo reglamento skyriai.

3.4.1 Atsižvelgdamas į klausimo sudėtingumą, susijusį su konkrečiais valstybių narių socialinės teisės klausimais, EESRK neteiks savo išsamaus atskirų įrašų vertinimo. EESRK iš pirmo žvilgsnio neišsprendžia problemų, kurios galėtų atsirasti dėl padarytų įrašų, nei Bendrijoje iš vienos šalies į kitą persikeliantiems apdraustiesiems, nei įmonėms, nei socialinio draudimo įstai-

3.5 Taip pat suprantama, kodėl dauguma įrašų nebuvo padaryti: kai kurių įrašų nėra XI priede dėl informacijos pertekliaus arba dėl to, kad neatitinka Reglamento Nr. 883/2004. Kai kurie kiti XI priedo įrašų pasiūlymai buvo suformuluoti kaip Reglamento Nr. 883/2004 pakeitimo pasiūlymai. Tai tokie pasiūlymai, kurie yra bendro pobūdžio, o ne taikomi konkrečiai šaliai.

3.5.1 Šie pasiūlymai pakeisti Reglamentą Nr. 883/2004, kurie taip pat įtraukti į šį reglamento projektą, padėjo išvengti kelių panašių skirtingoms valstybėms narėms skirtų XI priedo įrašų. Todėl priedas yra glaustesnis, o visas reglamentas aiškesnis.

3.5.2 Reglamento projekto 1 straipsnis gali būti tinkamos horizontalių klausimų santraukos pavyzdys. Jame pateikti paaiškinimai taikytini daugeliui valstybių narių ir laikantis sistemos buvo pakeisti pačiame Reglamente Nr. 883/2004, o ne darant daugybę įrašų XI priede.

3.5.2.1 1 straipsnio 1 dalis yra susijusi su Reglamento Nr. 883/2004 14 straipsnio „Savanoriškas ar neprivalomas nuolatinis draudimas“ pakeitimu. Naujoji nuostata leidžia visoms valstybėms narėms savo teisės sistemoje numatyti, kad savanoriškas draudimas jų socialinio draudimo sistemoje, kuri savanorišką draudimą sieja su ankstesne gyvenamąja vieta arba darbine veikla toje šalyje, yra galimas tik tada, jei asmuo kada nors anksčiau jau buvo draudžiamas tos valstybės narės socialinio draudimo sistemoje remiantis jo darbine veikla pagal darbo sutartį. Nesant tokios išimties, visi asmenys, kurie gyvena arba dirbo ES teritorijoje, turėtų galimybę savanoriškai apsidrausti šioje valstybėje narėje plačiai taikant faktų suliginimo principą pagal Reglamento Nr. 883/2004 5 straipsnio nuostatas. Kadangi kai kurių valstybių narių teisės sistemose savanoriškas draudimas susijęs su palankiomis sąlygomis, tai besąlygiškas jo atvėrimas tam tikromis aplinkybėmis turėtų pasekmių, kurios galėtų sutrikdyti tos valstybės narės sistemos pusiausvyrą ir sukelti nemažų problemų joje apsidraudusiems asmenims. Atsižvelgiant į tai, susitarta, kad visos valstybės narės gali ankstesnę darbinę veiklą pagal darbo sutartį iškelti kaip sąlygą norintiems apsidrausti savanorišku draudimu.

3.5.2.2 1 straipsnio 3 dalimi keičiamas Reglamento Nr. 883/2004 52 straipsnis „Išmokų skyrimas“.

Jame numatyta, kokiais atvejais visos valstybės narės, taigi horizontaliai, neturėtų taikyti proporcingo laiko metodo nustatant išmokos dydį ⁽⁹⁾.

— Siekiama, kad Bendrijoje iš vienos šalies į kitą persikeliantys apdraustieji nebūtų diskriminuojami, palyginti su tais apdraustaisiais, kurie nesinaudoja laisvo asmenų judėjimo Bendrijoje teise.

⁽⁹⁾ Taikant proporcingo laiko principą, dalinė šalyje įgyta pensija apskaičiuojama remiantis proporcingumo principu. Pirmiausia apskaičiuojami visi draudiminiai laikotarpiai, tarytum jie būtų įgyti savo šalyje. Po to dalinė savo šalyje įgyta pensija apskaičiuojama kaip šios fiktyvios pensijos procentinė dalis, kurią atitinka šalyje įgyti draudiminiai laikotarpiai visoje įgytų draudiminių laikotarpių sumoje. Tačiau pasitaiko atvejų, kai apskaičiavimas remiantis vien draudimiais laikotarpiais (nepriklausomos išmokos) savo šalyje visuomet būna didesnės nei išmoka, apskaičiuota proporciniu metodu. Šie atvejai išvardyti VIII priede. Tokiais atvejais kompetentinga draudimo įstaiga gali atsisakyti proporcinės išmokos apskaičiavimo.

— Tikslumo dėlei dar reikia pridurti, kad Komisijos pasiūlyta redakcija svarstant Taryboje buvo pakeista.

— Preliminarus dalinis sutarimas Taryboje numato, kad tos sistemos, kuriose neteikiama reikšmės draudiminiams laikotarpiams apskaičiuojant išmokos dydį, neturi atlikti proporcinio skaičiavimo, jei jos įrašytos Reglamento Nr. 883/2004 VIII priede.

— Beje, tarp jų yra ir įmokų mokėjimui pirmenybę teikiančių sistemų, kuriomis paremtas ankstesnis Komisijos dokumentas.

3.5.3 Kita vertus, pasiūlyme priimti įgyvendinimo reglamentą buvo aptarti ir kiti horizontalūs klausimai. Tai daugiausia techninio pobūdžio klausimai. Todėl XI priedo įrašai iš tiesų turi apsiriboti tik specifinėmis, pavienėms valstybėms narėms skirtomis priemonėmis.

3.6 EESRK vertina sėkmingas visų suinteresuotų subjektų pastangas siekti paprastinamo, todėl XI priede yra gerokai mažiau įrašų, nei analogiškame dabartinio koordinavimo Reglamento Nr. 1408/71 VI priede.

3.6.1 Remiantis tuo, reikia ir toliau nagrinėti, visų pirma turint galvoje būsimus galimus XI priedo įrašus (tarp kitų ir Rumunijos bei Bulgarijos, stojančių į ES), ar tai nėra horizontalūs klausimai, kuriuos laikantis sistemos reikėtų įtraukti į pagrindinį ar įgyvendinimo reglamentą.

Pavyzdžiui, daugelyje valstybių narių valstybinio pensinio aprūpinimo srityje yra apsauginių sąlygų, kurios yra naudingos asmenims, dėl politinių ar religinių sumetimų ar dėl savo kilmės turintiems mažiau teisių socialinio draudimo srityje ⁽¹⁰⁾, taip pat specialios taisyklės, taikomos karo invalidams, buvusiems karo belaisviams, nusikaltimų aukoms, teroro aktų aukoms ar anksčiau totalitarinių režimų aukoms. Tokios apsauginės sąlygos, nors ir užtikrina tam tikroms asmenų grupėms socialinę apsaugą (pvz., sveikatos draudimas, pensijų išmokos) arba kompensacines išmokas, tačiau paprastai nėra socialinės apsaugos sistemos dalis. Todėl ir šiems atvejams būtų naudinga numatyti pagrindiniame reglamente atitinkamą straipsnį, taikytiną visoms valstybėms narėms, kad taisyklės, numatančios valstybės mokamą išmoką arba kompensaciją, tačiau nepriklausančios socialinio draudimo sistemai, būtų apskritai išbrauktos iš reglamento.

⁽¹⁰⁾ Žr. XI priedo Austrijos įrašą Nr. 5.

3.6.2 Kartu EESRK kreipiasi į atskirų valstybių narių ekspertus ir prašo jų išsamiai išanalizuoti savo šalies teisės sistemą atsižvelgiant į naujas koordinavimo taisykles. Reikėtų siūlyti XI priede daryti įrašus tais atvejais, kai gali kilti problemų dėl sklandaus Reglamento Nr. 883/2004 taikymo. Jei nacionaliniai teisės aktai socialinės apsaugos srityje neatitinka koordinavimo taisyklių, gali atsitikti, kad Teisingumo Teismas turės nagrinėti labai daug bylų.

4. Kitos, su koordinavimo praktika susijusios, pastabos

4.1 Judumas per sieną tampa vienu iš svarbiausių ES darbotvarkės punktų. Veikiantis koordinavimas socialinės apsaugos srityje yra svarbus tiek, kiek juo naudojasi ES piliečiai. Esant šioms aplinkybėms, jie tikisi praktinės naudos iš Bendrijoje vykstančio bendradarbiavimo.

4.2 EESRK požiūriu, reikia paraginti valstybes nares ir Komisiją sustiprinti priemones siekiant supažindinti visus potencialius reglamento naudotojus su jo nuostatomis ir socialinės apsaugos sistemų koordinavimo privalumais. Komiteto nuomone, reikia nedelsiant pradėti būtinus parengiamuosius darbus. Reikia skelbti ir plėtoti esamas konsultavimo ⁽¹⁾ priemones, skirtas piliečių judumui Bendrijoje.

2007 m. kovo 14 d., Briuselis

4.3 Esant šioms aplinkybėms, EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad reikia laiku pradėti supažindinti socialinės apsaugos įstaigų darbuotojus su informacija apie naujas taisykles ir jų įgyvendinimo pagrindais. Toks darbuotojų mokymas ir kvalifikacijos kėlimas valstybėse narėse yra būtini.

4.4 Todėl EESRK, siekdamas, kad kuo greičiau būtų pradėtas taikyti praktikoje pagrindinis reglamentas, ragina valstybes nares jau dabar aprūpinti nacionalines socialinės apsaugos įstaigas būtiniais žmogiškaisiais ir techniniais ištekliais, kad būtų galima kuo greičiau atlikti reikiamus pakeitimus. Esamos suinteresuotų subjektų ir naudotojų priemonės nacionaliniu lygmeniu, visų pirma esami TRESS tinklai ⁽¹²⁾, valstybių narių lygiu susiejantys suinteresuotas šalis ir suinteresuotus subjektus, turėtų būti pasitelkiamos į pagalbą įvertinti, kaip valstybės narės praktikoje taiko šį įsigaliojusį reglamentą.

4.5 EESRK pasilieka teisę pateikti atskirą nuomonę klausimais, susijusiais su praktiniu koordinavimo veikimu. Pirmiausia būtina įvertinti, kokią naudą Europos piliečiams, persikeliančiams iš vienos Bendrijos šalies į kitą, atneš numatyti pranašumai, tarp jų ir Europos sveikatos draudimo kortelė.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ Žr. taip pat: The Community provisions on social security — Your rights when moving within the European Union: http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/publication_en.cfm?id=25;
Taip pat valstybių narių socialinės apsaugos duomenų bazę MISOC: http://ec.europa.eu/employment_social/social_protection/misoc_en.htm

⁽¹²⁾ Training and Reporting on European Social Security (taip pat žr.: www.tress-network.org).